

ACCIÓ CATALANA

PUBLICACIÓ SETMANAL

Redacció i administració: Trafalgar, 14. - Barcelona.

ELS DARRERS ESCARAFALLS

Els darrers representants de la Catalunya desnacionalitzada, adopten, quan menys hi pensem, postures singulars. Són els darrers escarafalls del vençut. De la faisó típica de comportar-se del selvatge rebel a tot principi de ciutadania, a la ganyota tràgica del que comprèn que mor amb ell l'últim descendent d'una família enquistada, els matisos de la salameria de l'anormalitat hereditària són múltiples i desavinents.

A tall de facècia o de desbarrament, dues manifestacions característiques de l'espanyolisme decrepit d'alguns botiflers que encara conviuen entre nosaltres, han tingut lloc aquests darrers dies: l'expedició a París dels chors d'En Clavé i la moixiganga escolar de la Barceloneta.

Obrers de tarannà honestíssim als quals una catalanització deficient manté allunyats de l'obra del nostre ressorgiment nacional i tendres infants, llevat de la raça, han servit de comparsa als quatre caps-verds, caps-calents o caps-de-trons que per deshonrar la Pàtria són capaços de prendre els jaents més impúdics.

En referir-nos als chors d'En Clavé no volem pas particularment enutjar llurs components humils i fervorosos. Si la majoria d'ells no han estat redimits de llur abjecció apatriòtica o anti-patriòtica, la culpa és en bella part de l'estretor política a què el catalanisme, generós i magne en la seva essència, ha estat sotmès. Els nostres obrers s'adaptaran perfectament a les modalitats que prendrà el catalanisme a la zona on viu llur estament el dia que la conquesta en serà realitzada, i de la nostra causa santa n'esdevindran els defensors més ardits i els devots més abnegats. Els chors d'En Clavé, embrutits avui dia en llur art i en llur intenció, poden ésser un dia els chors

que modularan amb una més pura vibració els cants de la victòria.

Avui per avui, però, no és així. I hi ha qui sabent-ho, hi ha qui coneixent el dany enorme que en llur organització actual fan a l'art i a la Pàtria, aplega els chors en massa i els exposa a la riota d'un país civil. Nosaltres que ací mateix ens en avergonyim havem viscut durant uns dies el dolor de saber que el nom de Barcelona i el sacratíssim de Catalunya eren arrossegats com un pellingot per places i carrers de París, escampant fora de casa aquell tuf que ens és retret a cada moment per les sensibilitats higienitzades. D'uns amics nostres sabem qui coincidint en llur estada a París amb la dels nostres compatriotes irredempts, han curat d'amagar tràgicament no pas la nacionalitat estrafalària que tots sabeu, sinó la pròpia que amb tant d'orgull ostentaven per pensions i hotels. I encara un d'ells ens recontava com extremat en el seu pudor, mentre els chors han estat a París *no ha sortit de casa...*

***

L'acte escolar a què ens referim és idènticament censurable. Avui que els patriotes íntegres han fet una obsessió de l'escola i de l'infant, un home grotesc que en un altre país se li hauria refusat tot tracte civil per les persones decents, aplega uns centenars d'infants, ànimes verges que esperen el toc de gràcia per viure amb pura comunió amb l'esperit de la Pàtria, i n'intenta la desviació amb un desvergonyiment irritant. I, el més tràgic, és la complicitat d'aquels qui haurien hagut de revoltar-se contra aquest agavellament.

Cal que aquests casos no es repetixin. Són els darrers escarafalls, és cert, però no podem permetre que es repetixin. A cada poble, a cada

barriada, un estol de patriotes, tot-hora a l'aguait, ha de posar la seva voluntat i la seva força per anorrear des del seu naixement tot intent de l'adversari adreçat contra Catalunya. En lloc del món els enemics de la Pàtria i de la ciutat tenen reconeguda bel·ligerància. Tampoc entre nosaltres no n'hi han de tenir. Els medis lícits a totes les nacions per anullar els enemics que n'intenten la corrupció han d'ésser medis lícits entre nosaltres. Tanmateix no és tan sols ni humà confondre la bonhomia amb la covardia.

Curem, patriotes de Catalunya, que aquests darrers escarafalls siguin verament els darrers...

L'ANIMA DE LA NACIO

S'ha dit que, en la lluita pels ideals, l'ideal patriòtic triomfa dels altres. Heu's ací el fenomen que entre nosaltres s'inicia i de la propagació del qual n'esdevindrà l'alliberament de Catalunya.

Quan cada català s'haurà incorporat al sentiment de la pàtria catalana, quan cada català s'haurà integrat a l'esperit per l'esperit i al cos pel cos de Catalunya, el moment de la Victòria haurà arribat. Creure en la Pàtria, creure en Catalunya, ha d'esdevenir una normalitat. Esmentem algunes observacions i alguns casos aportats per autors de diversa tendència:

Jules Peyot, en el seu llibre, *La Creença*, diu que:

"Creiem amb el que som... Un acte d'afirmació no interessa tan sols a la intel·ligència i a la sensibilitat, sinó a la *totalitat* de la nostra naturalesa psicològica."

Ernest Gambert ha escrit:

"És la terra que fa la Pàtria, per tal com de tots els fills d'enemics nats al país, cap no n'hi ha que no l'hagi volgut servir a les hores de perill."

25 CTS.

La pàtria és abans que tot, és la terra i tots aquells qui, nats sobre aquesta terra en treuen llurs mitjans de viure, llur subsistència, llurs plaers i llur esperança; si, per la majoria dels homes, la pàtria és la *terra de les tombes* on són els avantpassats que l'han engrandida i feta amb llur treball o més bella o més forta, la pàtria és també per altres la *terra dels breçols*; car aquests nou compatriotes, per què es faran occir, si no és per l'esdevenidor de la terra, per la posteritat més forta que els avis, per als perfeccionaments morals, socials, econòmics del qual aquesta terra i aquells qui l'habitaran són susceptibles?"

La pàtria té raelis dobles en el passat i en l'esdevenidor. Si la pàtria només fos de la terra de les tombes, llevaríem tota esperança als humils, als desheredats, a aquells qui no tenen ni avis, ni pares?

Voivenel ha escrit:

"La civilització d'un poble és la flor desclosa damunt la terra, damunt el passat. La bellesa d'aquesta flor depèn del vigor de la terra enriquida pels nostres morts. La potència del patriotisme és fet de ço que combla totes les aspiracions. Una nació és una meravellós i completa personalitat que és un crim tocar."

No tenir pàtria és una de les coses més afores per l'home.

Hom sent la pàtria. Els agrupaments la discuteixen. Davant l'enemic no s'ha de discutir ni la bandera ni l'amor. S'han d'esprouar.

Cal sentir Catalunya. Cal reintegrar cada català a l'esperit de la nació. La pàtria conté totes les aspiracions d'un poble. A dins la pàtria totes les idealitats poden ésser ateses. A dins la pàtria la fe i l'optimisme, fora de la pàtria el vagabundatge i la mort. Amb Catalunya i per Catalunya viure per ella i morir-hi. Tots els nostres dalers millors per la pàtria, tota la nostra ànima per l'ànima de la nació.

Elevem Catalunya en el seu esperit i asegurem-li la immortalitat!

PER L'ESCOLA CATALANA

És axiomàtica pels catalans que tenen consciència de llur dignitat nacional el concedir la màxima importància als problemes de la llengua dins l'ensenyament. En Rovira i Virgili en la

sava conferència de l'Ateneu feia remarcar que la nacionalització de les escoles havia estat arreu d'Europa on un problema nacionalista era plantejat, la tasca prèvia dels patriotes que lluitaven per la lliberació de llur pàtria.

Afortunadament a Catalunya comencem de capir tota la importància que té l'escola autòctona per la conformació espiritual de les generacions futures i amb més o menys fortuna s'inicia l'ofensiva per rescatar-les del patronatge d'aquells qui fan servir-les, potser inconscientment, com a instrument de submissió i de domini.

Voldríem poder portar a tots els catalans que es creuen patriotes, el convenciment de l'alta conveniència i fins diríem de la inajornable necessitat de conformar *de fet* llur hipotètic patriotisme, sovint exaltat, en una realització fàcil i conscient: feu escoles! Feina inicial aquesta però deseguida: porteu els vostres infants a les escoles vostres! Havem d'acabar amb la paradoxa que entusiastes catalanistes i qui sap si socis també de la molt benemèrita Associació protectora de l'ensenyança catalana portin llurs infants a l'escola espanyola o espanyolitzant. Cal procedir sempre sincerament i de conformitat amb el nostre ideari perquè altrament és una defecció vergonyosa. És un error témer l'escola catalana per creure que ha d'ésser en essència una escola política: no!; no és fer política ensenyar els infants en llur pròpia llengua; no és fer política ensenyar-los la història de llur pàtria sense mixtificacions intolerables o silenci vengonyós. Els que fan política són aquells qui aprofiten l'ànima dúctil dels infants i tracten de conformar-la als motllos fets aposta per a llur submissió espiritual de llurs infants en tenen una complicitat directa? Se'ns dirà que l'ambient familiar pot corregir i fins amotllar l'efecte nociu d'una ensenyança hostil a la pàtria. Això serà cert però penseu que d'aquests retops prematurs n'ha de sofrir l'ànima de l'infant.

Sabem quina cosa difícil és el destruir certs prejudicis respecte l'ensenyament: prejudicis d'ordre moral, prejudicis de classe. Sabem que hi ha molts de catalans—dissortadament massa—que no senten encara amb prou intensitat l'estat de subjecció de Catalunya i es comporten no d'una manera hostil enfront del nostre patriotisme i fins volem creure que amb

massa benvolent passivitat i que porten llurs infants a aquesta o a aquella escola, moltes de vegades per inèrcia, per seguir el corrent de la moda, per pruija d'aristocratitzar-se o altres coses semblants. Anar contra això no és pas tasca fàcil però no crec que fos molt difícil portar a aquests centres d'ensenyament un ventijol catalanesc. Penseu que en aquestes grans escoles que tenen edificis magnífics, jardins esplèndids i sucursals abundoses s'hi educa una munió de jovent català, els pares del qual són catalans i molts d'ells fonamentalment bons catalans; penseu que en el professorat de les esmentades escoles hi ha homes intel·ligents, algú d'ells excellent pedagog que també són catalans; no creiem per tant que es neguessin, davant del fet per exemple, d'una sol·licitud col·lectiva d'un nombre important de pares expressant el goig amb què veurien que la llengua catalana i la història de Catalunya fos degudament honorada i ensenyada a llurs fills, no creiem, repetim, que es neguessin a accedir a aquesta naturalíssima petició. I no creiem que es neguessin a implantar les esmentades classes, i àdhuc gosem dir que molts d'ells ho veurien amb goig, per tal com ens ressitim a pensar que considerin llur missió el contrariar els sentiments sagrats del nostre poble. Seria absurd i intolerable en homes que creiem doctes i assenyats.

Sigui com sigui però cal acabar per petició o per imposició amb la vergonya que hàgim de fer l'aprenentatge del català lluny de l'escola; sigui com sigui ha de finir l'afront de què catalans que poden correspondre amb tres o quatre idiomes no puguin fer ús correcte, per ignorància, de llur parla materna, de la nostra llengua nacional.

Acaba de sortir
—
**ELS CAMINS
DE LA LLIBERTAT
DE CATALUNYA**
per
A. Rovira i Virgili

Preu: 0'25 ptes.

De venda a tots els quioscos, a *Acció catalana*, Trafalgar, 14 i a *La Publicitat*.

COMENTARIS

Insistent

Escolta tu, català, amic i germà de Pàtria, quin diari llegeixes? Dígues-me amb quina fulla comparteixes el teu esplai espiritual de cada dematí; quin és el diari que tu compres, que tu sostens amb el teu diner i que per el sol fet de comprar-lo sembla que el teu pensament estigui identificat amb ell?—Doncs és tal.—Però, tu compres el diari tal! Com és això? Supòs que tant si en llegeixes les esqueles, com si en mires els anuncis, com si en llegeixes les informacions tendencioses que s'hi publiquen, deus veure perfectament i a la plena llum que està redactat en una llengua no catalana, en una llengua que no és la teva, en una llengua en la qual no has pas xuclat les dolçors maternals de la Pàtria nostra; com és possible, doncs, que tu l'adquireixis com és possible que tu el compres?—Es que dels diaris que actualment veuen la llum en català, no n'hi ha cap que respongui a la meua ideologia, em diu l'amic, català, però, un poc descostat i no gaire conscient del seu deure.—No et crec; tu no el compres perquè no respón a la teua ideologia. Quin es el teu ideari, quin es el teu pensar i el teu voler? No és el de la completa llibertat de la terra nostra, no és el de la plena consecució de l'ideal nacional, no és el de la independència colectiva dels catalans? Doncs si aquest és el teu ideal, tu, amic meu, tu, català, per què sostens un diari que surt en llengua de l'opressor? Que no veus que per aquest sol fet, per més aimant que se't mostri de les coses catalanes en realitat no és res més que la personificació de la hipocresia en lletres de motlle, i que el seu afany no és altre que el d'adquirir aquest teu sosteniment de cada dia. Que no veus que si fas la guerra a mort, si portes a cap aquesta lluita incruenta contra aquesta premsa acatalana, ella no tindrà vida perquè li mancarà el teu sosteniment quotidià i hauria de desaparèixer o hauria de sortir redactada en el llenguatge que parlen la major part d'aquells qui l'escriuen i que havent de traduir el seu pensament, de vegades surt mixtificat o no diu el què veritablement volen dir, o diuen el què vol l'amo, venent-se la consciència?

Creu-me, amic, compra únicament

el diari que, sortint en català, a tu et simpatitzi més, aquell que a tu et parli al més pregon del teu ésser, aquell que et sembli que treballa més i més ferm per la Catalunya opresa. Si tu, amic meu, ho fas així i assoleixes que així ho facin els teus amics, veuràs com la catalanització de tots aquests altres diaris que es publiquen a Catalunya, en espanyol i que diuen sentir-se també commoguts per l'ideal català, és un fet. I de retruc, tots aquests altres fets per catalans renegats, per fills bords de la nostra terra i que degut a la negligència i inèrcia de nosaltres mateixos són potser els que més vida tenen, veuràs com desapareixen.

Creu-me, amic, i fes-ho per la Pàtria. Amb un esforç ben petit, amb un acte insignificant i que a tu encara et dignificarà, pots contribuir al ressorgiment de Catalunya. Fes-ho pel que més estimis, nega el teu sosteniment diari, als que quan serà l'hora els negarem el pa i la sal.

Minúcies essencials

Un setmanari republicà autonomista del Vendrell, *Renaixement*, glossa els comentaris que venim fent sota aquest títol. Diu, però, que les minúcies que esmentem no són tals minúcies sinó delictes de lesa catalanitat. Té raó el distingit col·lega. ACCIÓ CATALANA, però, ja ho creia així i escrivia no pas minúcies sinó "minúcies" com referint-se a l'Anfòs Sala li diria "eloqüent", a En Lerroux "honorable" i a En García Prieto, posem per cas, "compatriota".

Remarquem, però, la comprensió dels patriotes de comarca de la nostra campanya pro-"minúcia":

—Catalunya ha de prendre mesures més radicals per avançar pel camí que duu emprès per assolir llur engrandiment i llibertat.

Catalunya té sobrada personalitat pròpia per a regir-se per sí mateixa, però, mentre hi hagi tants qui encara cometin aquestes minúcies, l'engrandiment es fa llunyà i la llibertat va ressegant-se, perquè aquestes minúcies li infereixen un greuge de més importància del que hom creu. Aquesta tolerància que tenim amb aquests mals catalans, hauria d'acabar d'una

vegada, perquè es redossa en perjudicament nostre.

Quan un català té en altre idioma que el seu propi el rètol de la seva botiga, els catalans no hi hauríem d'anar a comprar res.

Quan un català rebí una tarja en espanyol, devem, pel cap baix, retornar-la, encara que entenem que no havem de prendre'ns ni aquesta molèstia.

Quan un hom vegí l'anunci, gros o petit, de qualque català, insert en diaris desafectes a la Pàtria, havem de declarar-li el boicot a aquells productes anunciats.

Quan s'inserten esqueles mortuòries a diaris anti-catalans, que ja havem de començar per no llegir mai, hauríem de no donar-nos per assabentats d'aquella defunció i fóra aquesta una lliçó ben adequada.

REVISTA DE LA PREMSA

A treballar

La premsa catalana és gairebé unànime a apreciar la trascendència d'aquesta unió de patriotes aplegada sota el nom d'ACCIÓ CATALANA. Periòdics de diversa tendència, fins i tot de tendència oposada, han sabut copçar allò que hi havia de grandios en la concepció del que havia d'ésser un organisme patriòtic en el qual homes també de diverses tendències s'han aplegat cordialíssimament. Tota la nostra publicació ompliríem dels comentaris entusiastes apareguts en els portaveus dels agrupaments nacionalistes comarcals. De vegades el títol sol diu tant com un programa. Així, per exemple, *Saba nova* de Rubí titula el seu editorial del 24 setembre *A treballar*:

Podem molt ben dir, que, afortunadament, d'un quant temps a aquesta part un falaguer optimisme envaeix el moviment alliberador de Catalunya.

La constitució del benemèrit grup de patriotes catalans "Acció catalana" ha estat con un toc desvetllador de les consciències nacionalistes, que semblaven sumortes degut a actuacions poc diàfanes d'alguns leaders del nacionalisme català.

Arreu de nostra terra se sent un neguit, una frisança, unes ganes de treballar que fan concebre les més falagueres esperan-

ces per l'esdevenir de les nostres llibertats.

És un símptoma ben afalagador el que aquesta nova empena la produeixin les joventuts catalanes; elles, fins avui orfes de definicions ben concretes en la nostra idealitat han trobat en l'ideari proclamat en la Conferència nacional catalana l'encaix de la seva bella concepció d'una Catalunya lliure i independent.

Es precís, doncs, actuar; no n'hi ha prou de dir-se nacionalista, és precís ésser-ne. La tasca a realitzar és immensa; cal portar la nostra idealitat arreu on intervinguem, tant en la vida pública com en la privada. Com molt bé deia l'eminent escriptor En Rovira i Virgili, és a les nostres mans l'accelerar la solució del plet català.

Catalanitzem tot Catalunya i la llibertat serà un fet; però per això cal el teu esforç, el teu treball, la teva cooperació, volgut llegidor, cap raó té prou força per obligar-te a què deixis de servir la Pàtria.

Paraules justes que dites i repetides per les més genuïnes representacions de les joventuts catalanes donen a la nostra organització una força que per ventura cap entitat catalana no havia conegut en el seu començament.

Inconstància

Jaume Maurici, a *Alt Empordà* (30 setembre), declara la seva insatisfacció per la tasca feble de renacionalització practicada pel catalanisme polític. Per a ACCIÓ CATALANA el punt de vista de l'escriptor empordanès és exactament el seu. El nombre de catalans, el nombre de si-dients patriotes que no estan dotats del sentiment de Catalunya, motor de totes les belles accions, és importantíssim. Tant, que us tremola la veu i el cor se us encongeix en fixar-lo sense contemplacions ni partit pres.

L'abundor insultant de rètols en espanyol demostra i comprova la superficialitat de moltes etiquetes nacionalistes. Aquest nacionalisme que no arriba endins i que no passa de fer pessigolles a la pell, és un descrèdit que ja no es pot aguantar més. Se n'és o no se n'és de nacionalista. Però quan un hom ha fet confessió de fe catalanesca, i ha signat manifestos electorals nacionalistes, i s'ha fet inscriure soci de determinda associació patriòtica no té dret a ostentar en espanyol l'anunci de la seva botiga, ni a ésser subscriptor d'una premsa que s'edita en espanyol dintre de Catalunya, ni a portar en la seva cartera les targetes impreses també en la llengua dels invasors.

El catalanisme joiós, el catalanisme de domàs, d'àpat i de visques garga-mellants és fet i fet inefaç. La seva superficialitat nau més que no pas beneficia la causa de Catalunya. La facilitat d'incorporar-se a un moviment d'aquesta naturalesa que no reclama deures immediats als seus inscrits ha permès que multitud d'individus mancats de tot pudor patriòtic convertissin la nostra gesta reivindicadora en un ball de màscares esbogerrat.

En coneixem diversos exemplars de catalanistes que s'engresquen molt fàcilment en un míting nacionalista i que no falten a cap àpat que faci ferum de patriotisme, tant se val que sigui de 50 com de 8.000 coberts. Però no els parreu pas de canviar a la seva llengua natural el nom de la botiga, puix tampoc no us creurien; no els insinueu tan sols que tenen el deure obligatori i insubstituïble de procurar l'espandiment de la nostra espiritualitat, subscriuint-se a la nostra premsa nacional i adquirint una cultura catalana, puix davant del vostre retret la cara poc se'ls encendrà de vergonya: són nacionalistes de pa sucut amb oli, òrfens de veritable emoció patriòtica, arrossegats a les fileres d'un nacionalisme polític només que per ganes de quedar bé o enduts per la intenció maquiavèlica de servir de pedra d'escàndol.

Cal prescindir d'ací avant d'aquests falsos companys. Soldats de fila, caporals o capitans d'uniforme lluent, han d'ésser exclosos del nostre estol mobilitzat si llur conducta no correspon al jurament de fidelitat a la bandera que el precedeix.

Caldrà prescindir-ne d'aquesta mena de manera de nacionalistes. Caldrà que el titulat nacionalista que no es porti com a tal, sigui repudiat i bescantat com ho faríem amb els declarats traïdors de la nostra terra. I el dia que s'escaigui, fer-ne un bon foc de sant Joan amb tots aquests nacionalistes cap-verds i sense vocació, i amb totes aquestes idealitats mancades del més elemental sentit de l'heroisme.

L'obra veritable dels patriotes catalans tot just comença. La tasca per a fer és enorme.

Però per a bregar alliberats de tota nosa per a la plena redempció de Catalunya, hem de començar per portar nosaltres l'ànima ben redimida i sense cap ròssec anti-nacional en les més íntimes reconades del nostre esperit. Imaginem-nos que a l'endemà d'una victòria electoral, qualsevol d'aquells nacionalistes que ha contribuït al triomf més o menys fingit del nacionalisme polític, inaugura un anunci en espanyol a la seva botiga, en lloc de posar-lo natural-

ment en català. Què hi hem guanyat amb aquell triomf electoral? Quina substància nacionalista en podem heure si no sabem continuar el triomf dintre de nosaltres mateixos? I a l'endemà de la victòria, el catalanista prudent i possibilista portarà altra vegada els seus fills a un col·legi torturador de l'ànima catalana dels petits, on hi aprendran tota una *Historia de España* falsa de cap a peus, preparadora de la completa desnacionalització d'aquells infants els mestres dels quals s'esforçaran a llevar-los llur veritable naturalesa, emmesteint la flor encesa d'aquella catalanitat tan pura que van aprendre entre petó i petó amb les primeres paraules de la mare.

ACCIÓ CATALANA respon a aquest alt sentit de catalanitat. Per això totes les joventuts catalanes s'apleguen entorn de la bandera aixecada, el símbol de la qual si per ventura és d'una mateixa idèntica grafia linial els colors que el vivifiquen espurnegen com un doll de sang puríssim.

Falta encara molta cendra de penitència en el front de Catalunya. Per dissort, els pecats de molts catalans són encara sistemàtics i constants; però hem de saber-ne prescindir de tots aquells que no portin en llur definició patriòtica una rauxa de vocació i d'entusiasme que els encengui si convé en el flam de l'heroisme.

Un discurs d'En Sagarra

La Comarca, d'Olot, ha comprès l'alta significació que a dins la història del nacionalisme tindria la celebració de la conferència nacional, la creació d'ACCIÓ CATALANA i el desenrotllament de la campanya de propaganda empresa Catalunya endins. D'ací el seu reportatge magnífic dels actes que ve realitzant la nostra organització. En el seu número del 30 setembre, però, publica, especialment interessant, el discurs que un alt poeta incorporat a ACCIÓ CATALANA, En Josep M.ª de Sagarra, pronuncià a Olot en la vetllada commemorativa de l'onze setembre. Creiem que els nostres lectors agrairan la reproducció que en fem d'alguns fragments:

Aquest any com cap altre, en tots els indrets de la nostra terra una mena de foc generós ha reviscolat aquelles cendres del dia onze de setembre del 1714, que tots els dies en què el nostre sentiment nacional fou ultratjat, és el dia més negre i més trist, és el dia en que aquell drac que nosaltres pintem a les potes del cavall de sant

Jordí, va clavar el seu ullal verinós al viu de les entranyes de la nostra Pàtria.

I vetaquí que per commemorar aquella diada ens trobem reunits, però no per plorar ni per tocar a difunts, sinó per afirmar la nostra voluntat viva i el nostre desig d'ésser lliures. Que l'escalf de l'un s'encomani a l'altre, que no sortiu d'aquesta sala, vosaltres, gent d'Olot, gent catalana per excel·lència, amb l'impressió d'unes paraules que us han enutjat o us han entretingut una estona, sinó amb el sentiment una mica més arrelat, que aquest cel i aquest clima que us volta, que aquesta terra que us aguanta i que estimeu tant, no és una terra lliure, i que depèn de l'esforç i de la voluntat de cadascú de nosaltres el que aquesta terra nostra, aquesta Catalunya, que ara no és lliure, pugui un dia ésser mestressa dels seus actes.

Pensem una mica en l'onze de setembre. Jo no vull aquí fer una repassada d'aquella guerra dinàstica que va durar una pila d'anys, i que els catalans, per posar-se de la banda d'un home, no d'un sentiment ni d'una idea, van ésser enganyats i desamparats, i van sofrir el càstic material de les armes, i el càstic espiritual més fort, d'aquell decret de Nova Planta que promulgà Felip V l'any 1716 i que privava a la nostra terra de totes les seves llibertats i privilegis. No vull tampoc entretenir-me en les altes i baixes d'aquell setge que durà tretze mesos, ni en els detalls de traïcions i heroïsmes. Deixem aquestes coses per les històries i les cròniques; l'onze de setembre, no és per nosaltres lletra freda, lletra enterrada entre les pàgines dels historiadors, l'onze de setembre és per nosaltres una cosa viva que té valor d'actualitat; i com que de totes les coses vives, de totes les coses que ens toquen a l'ànima, el nostre poble en sap traure cançons, jo, en comptes de evocar-vos l'història, de l'onze de setembre de 1714, procuraré dir-vos coses que s'assemblin una mica a una cançó de l'onze de setembre.

Fa pocs dies, era la vigília de l'onze de setembre, que em trojava a Berga en un acte de patriotisme vibrant, i en molts indrets de Catalunya aquell acte es repetia, i l'endemà en arribar a la meua ciutat de Barcelona, veia entre el fang i la pluja, caminar una gran currua de gent amb flors a les mans i cançons a la boca, i veia l'estàtua d'un home vestit amb ropatges folgats en un gest de moribund aguantant l'espasa i la bandera, i l'estàtua d'aquest

home s'anava omplint de corones i de rams i la gent la voltava amb deliri; i deia jo: quin sant és el sant d'aquesta diada, quina festa gran tremola dins de l'aire?

Però l'onze de setembre, no duia el nom de cap sant gloriós, no refrescava la galta de cap Mare de Déu; l'onze de setembre jo me l'imagino con una mena de pelegrí, trist i espellifat, sense corona ni glòria, era una mena de pelegrí que no ens demanava cap almoïna, ens demanava una forta abraçada de mà, una abraçada contra el pit, i quan el reteniem a vora nostra ens refrescava un mal record, un record de fum, de sang, d'escopetades i de misèria.

El pelegrí misteriós em deia, tal dia aquesta ciutat teva, sofrí el flagell de la fam i de la guerra, aquests carrers anaven plens de la sang dels teus, es barrejaven les perruques blanques i les casaques estripades, amb els vestits esparracats de la gent humil, i tots, pobres i rics, de catorze anys per amunt, defensaven amb les armes i les dents, no ja el nom d'un home sinó la seva dignitat nacional.

I l'endemà, damunt la ciutat que es retia damunt dels camps fets malbé, dels pallers cremats i les viles martiritzades, passava trepitjant la nostra terra una gran ombra de butxí, que duia arrossegant, estirant-la pels cabells, la nostra llibertat morta per sempre més.

I aquest home de pedra, amb el gest de moribund aguantant la bandera i espasa, aquest home el veus avui ofegat de flors i de corones, no perquè es digui Rafel Casanova ni perquè fos més valent que els altres, sinó perquè la seva gramalla era juntada de la sang de tota la ciutat, perquè la seva bandera era la bandera de tota la ciutat, i perquè la seva espasa, es vinclava impotent, com totes les espases dels defensors de la ciutat, davant un ferre d'ignomínia, el front pur i immaculat de la nostra pàtria.

I recorda't, em deia aquell pelegrí misteriós que m'acompanyava, del dia onze de setembre, que aquella marca d'ignomínia encara dura, recorda't que si han passat dues centúries, i la teva terra no fa pudor de pólvora, ni teniu l'exèrcit enemic a la vora, ni us baralleu amb les armes i les dents per defensar la vostra dignitat nacional, la vostra dignitat nacional porta aquella mateixa taca, no la de la sang de les víctimes, que seria corona de glòria, sinó la taca de l'esclavatge, del servilisme i de la llibertat perduda.

Per això l'onze de setembre es clava al cor de totes les anyades i refresca la nostra memòria i ens posa la ferida al viu i demana a tots els catalans, no sols corones i paraules, que les corones es marceixen i les paraules se les emporta el vent, sinó una mica d'amor a la terra, una mica de consciència, una mica de dignitat d'homes lliures, puix que no són homes lliures els fills d'una terra esclava.

Avui s'aixequen a Catalunya un grapat de veus, que ja no volen que es tiri aigua al vi, ni s'acontenten amb mitjes promeses, sinó que es diuen francament, absolutament nacionalistes, i que volen per Catalunya tot allò que pertoca a una nació viva, sense compromisos ni opressions ni lligams de cap mena.

Per això, uns quants patriotes catalans, rebutjant les ambicions personals i les escaletes per enfilar-se als castells de l'egoïsme, s'han ajuntat sota una bandera que es diu "Acció catalana" i en nom d'"Acció catalana" vinc avui a demanar-vos la vostra col·laboració en aquest treball de catalanitzar a Catalunya. Es molt gran l'entusiasme que se sent arreu de la nostra terra, són molt grans les paraules d'amor que dirigim en les diades solemniales a la nostra estimada mare Catalunya, però són pobres, són pocs els nostres actes de voluntat; les nostres accions són poc catalanes encara.

Aquests darrers anys, obeïnt a una política anomenada intervencionista, els caps directors del nostre moviment nacional han deixat créixer les males herbes dins dels nostres camps i han contribuït a una desorientació de molts de catalans de cor, que estimen com el qui més a la nostra terra.

Nosaltres venim per a dir que aquests intervencionismes repugnen a la nostra consciència de patriotes; que mentre els que fins ara havien estat els nostres directors, intervenien en els afers de l'Estat espanyol, es creava a dins la nostra terra, a les entranyes mateixes de Catalunya, una Unió monàrquica nacional, mentre uns homes plens de bona fe si voleu, amb llurs casaques de ministre, anaven a pactar, a amoixar l'esquena del drac, el drac venia a cridar dintre casa nostra, i en sortia un drac petit, amb ànima catalana, renegada, però catalana, que duia encara més verí que aquell drac que nosaltres pintem a les potes del cavall de sant Jordi.

El nostre programa és ben senzill: des-

partar en l'esperit de cada català aquesta consciència nacional adormida, treballar Catalunya endins, Catalunya enfora, matar aquest drac que viu entre nosaltres.

I quan el moment de la plenitud nacional arribarà, quan cada català se sentirà

català de debò, i se'n adoni clarament de la diferència que hi ha en ésser lliure o ésser esclau, aleshores, d'una manera o altra, sinó de grat per força, la llibertat que somniem vindrà a les nostres mans.

dència primer es perd l'esperit, després l'esma, després el record, i per fi la dignitat, tristes etapes de decadència que han seguit una darrera d'altres gents de Catalunya.

Si avui esguardem els escrits dels nostres precursors, dels homes de fa 50 anys, que portaren la representació de l'esperit català en llur temps, ens revela la profunditat de la nostra caiguda. Si el poble se salvà, fou exclusivament pel seu isolament que conserva certes característiques: era més forta la matèria catalana que la més escollida consciència de la nació en aquella data.

Portem novament als nostres llavis el crit d'En Maragall: Catalunya endins, però havem de dir també Catalunya enfora de nosaltres totes aquelles romanalles d'uns segles de decadència.

Havem d'acudir al poble amb prou fortitud per a saber predicar la veritat sense afalacs a la passió de l'hora, sinó amb estricta sinceritat. Sentim la generositat d'ésser els representants de la consciència més subtil de Catalunya i això ens obliga a una més estricta conducta nacionalista. Aquesta veritat que havem de predicar al poble vol, principalment, coneixença de la Història i de l'estructura del país, per tal de poder criticar tot el que representi supeditació al foraster. Més que altra cosa interessa el coneixement de la història. Escrivim la Història de la pàtria en les glòries com en les reculades que tot és una lliçó útil.

***

A prec dels concurrents parlà el poeta Ventura Gassol d'ACCIÓ CATALANA amb mots d'ardent patriotisme. En Tomàs Selva llegí finalment la proposició d'afirmació catalana proposada pel C. A. de D. i que ha d'ésser ratificada solemnement el 22 d'aquest mes.

Les manifestacions d'entusiasme patriòtic duraren bellament tota la diada.

Altres actes importants

A més de l'emocionant de Sant Feliu de Pallarols en el qual parlaren ultra En Francesc Cases del Centre català de la Vila i En V. Tort i Matamala de l'Unió catalanista els delegats d'ACCIÓ CATALANA senyors Tomàs Garcés i Josep M.ª de Sagarra aclamats en llurs parlaments expositius de la tasca de la nostra organització, diumenge passat ACCIÓ CATALANA intervingué cabdalment al Vendrell, a Valls, a Santa Coloma de Queralt i a Rubí.

Al Vendrell l'acte netament d'ACCIÓ CATALANA fou celebrat al Centre industrial. Féu la presentació el senyor Jaume Romeu de l'Agrupació republicana nacionalista de la localitat. Parlaren després exposant l'ideari de

NOTICIARI

L'aplec de Poblet

Tal com anunciarem, el diumenge passat se celebrà a Poblet l'aplec organitzat per les joventuts nacionalistes de Valls i de Montblanc. Per la premsa diària els patriotes s'han donat compte de la importància que per la causa de Catalunya i, particularment per l'èxit atès pels representants d'ACCIÓ CATALANA, tingué aquell magnífic acte patriòtic.

Al míting, ultra els senyors Tomàs Selva, Miró-Esplugues i Talavera que parlaren càlidament en representació respectiva de les joventuts de Valls i Montblanc, dels nacionalistes republicans de Tarragona i dels patriotes de Montblanc i del senyor Miracle i Puig de la Bellacasa que parlaren en nom de la Lliga i de la seva joventut, prengueren part al míting els representants d'ACCIÓ CATALANA senyors A. Rovira i Virgili i Jaume Bofill, aclamats incessantment durant l'acte. Heu's ací els paràgrafs més importants de llurs parlaments:

A. ROVIRA I VIRGILI

Començà invocant la Conca de Barberà, el cenobi enrunat de Poblet, prop del qual passà bona part de la infantesa. Recordà després l'acte de Ripoll, primer que celebrà ACCIÓ CATALANA, dient que si Ripoll és el símbol de la llibertat de la Catalunya estricta, i serva les cendres del primer comte hereditari, Poblet significa l'expansió nacional d'aixamplament conqueridor, la unió de totes les terres de llengua catalana. El campanar de Ripoll esguarda els Pirineus, el vell Principat, Rosselló i Cerdanya. El cimbori de Poblet és el símbol de l'extensió de la nacionalitat a les terres de València, de Mallorca, a les terres entre el Cinca i la Noguera-Ribagorçana, que la divisió oficial atribueix a Aragó, però que per la llengua i per la sang són encara Catalunya.

Féu notar que tots els grans monuments de la nostra terra procedeixen de l'època romana i de l'època nacional i que no era solament en les romanalles d'una cultura material, que veiem aquesta exclusivitat, sinó que passa el mateix en la cultura de l'es-

perit i en l'ànima nacional. Tot el que hi ha de bo en els nostres monuments o bé es de Roma mare i mestra nostra, o bé de la lliura Catalunya antiga.

La història de Poblet, afegeix, és una terrible lliçó per als catalans.

Torna a venir una ofensiva de ponent contra Catalunya. Ja veieu com els concursos de bestiar són dissolts pels màusers de la guàrdia civil. Si s'hagués tractat d'obrir una casa de joc, d'aquest joc que amb la tolerància dels qui tots sabem empesta a Catalunya, o d'obrir un cafè flamenc, segurament no s'haurien trobat aqueixes dificultats.

Que és trist un gran convent en ruïnes! Que és trista també una nació en ruïnes! Pedres caigudes i ànimes caigudes, tot és u. Catalans, alcem novament les pedres, alcem novament les ànimes. Reconstruïm la nació catalana i reincorporem-la a la història del món. Fem un esforç màxim per reconquistar nosaltres mateixos la llibertat de Catalunya, i deixem-la en herència als nostres fills. I si en aquesta riquíssima herència hi hagués lluiçors vermelles, els diríem: "Mireu, el segell de la llibertat ha hagut d'ésser imprès amb la sang dels homes!"

EN JAUME BOFILL

Començà dient que l'afirmació d'existència nacional que cal reiterar és indicatiu que no s'ha assolit encara la plenitud de la vida pàtria.

El monestir de Poblet té el singular prestigi de les glòries passades. Superior i dominant sobre la imatge del moment de la seva destrucció.

Afirma la necessitat d'estendre les propagandes cercant als no convençuts. És bo revisar l'exèrcit, gairebé no més Estat Major del nacionalisme, però encara cal més escampar-se per tots els recons de la terra, i reintegrar a la política les gents que no hi són professionalment, al menys en els moments de màxima passió patriòtica, fenomen que havem vist en dies memorables i s'ha produït també en els inicis d'ACCIÓ CATALANA.

Recordà que en el camí de la deca-

la nostra organització els senyors *Ignasi Dalmau, Elies Rogent, Salvador Millet i Ventura Gassol*. Darrerament parlà *N.A. Rovira i Virgili* el qual expressà la seva satisfacció de trobar-se entre els amics dels primers temps de les seves campanyes polítiques. De procedència federal com ells, comprovava amb satisfacció que l'essència, la base dels sentiments de tots els bons republicans de Catalunya era evidentment l'esperit nacional, ben contràriament que els que de terres espanyoles, havien vingut a predicar federalisme, amb el qual no feien sinó disfreçar un rabiós unitarisme. Veieu el darrer republicà d'Espanya, proclamant que els espanyols no poden abandonar l'Àfrica perquè allí es preparen per a la guerra contra Catalunya!

Als esperits democràtics de Catalunya que tenen por que, aconseguida la llibertat colectiva, perillaran els drets individuals, cal fer-los present que l'estudi dels fets dels nostres avantpassats, permet sentar una ben distinta conclusió, ja que, fins institucions com la Inquisició, els catalans l'aplicaren a fets externs, que des del punt de mira religiós eren punibles i gairebé no hi hagué víctimes; al contrari, tots coneixem les persecucions de la Inquisició de Castella. I és remarcable fet que s'esdevingué posteriorment a casa nostra, quan els inquisidors eren ja castellans, des de Ferran el Catòlic, que perseguien fets de consciència, i d'una manera especial els heretges rics, als quals confiscaren els béns, amb el consegüent profit.

De la Catalunya del segle XIV se'n va poder dir que tenia les més liberals i justes lleis del món civilitzat. I es pot suposar que la dels nostres temps serà més tirànica que aquesta Espanya d'ara? La nostra pàtria fou la primera nació del món que resolgué el problema de la terra. Hi ha ara nous problemes socials i cada dia se'n presentaran més; però no cal pas esperar que vingui el remei de Madrid. Gent forastera ha atiat els nostres obrers, dirigint-los especialment contra el nacionalisme; però quan els treballadors organitzats han constituït un perill per ells, se'ls ha aplicat procediments que homes catalans no aplicarien pas.

No té el catalanisme la solució del problema social, com no la té ningú, ni els mateixos bolxevics. Però Catalunya mai no aplicarà l'odi per a resoldre'l.

Hi posarem l'amor degut entre catalans. El mateix amor que els pagesos de remença posaven en treballar la terra quan els fou retornada, posarem nosaltres en guarir les ferides de Catalunya quan tornarà a ésser nostra.

No podem resignar-nos a ésser governats per un Estat que no ens és superior en cap aspecte. Seria més to-

lerable una tutela exercida per qui fos més savi, més prudent, més intel·ligent o més pur. Però no volem sofrir-la d'uns homes, d'un Estat que han perdut el prestigi.

Així som els catalans i així treballarà perquè siguin ACCIÓ CATALANA Venim a fer sembrada d'ideals, no a constituir un nou partit polític. Voldríem a tots els catalans ben amics, ben patriotes. I d'una manera especial voldríem per amics els catalans de Vendrell, aquesta vila a la qual un eminent poeta, en deixar-la, va dir aquell:

Adeu, vila regalada,
Adeu, vila del Vendrell
que fas una oló mesclada
de garrofa i vi novell.

Els oradors foren obsequiats, en acabar, per les juntes de l'Agrupació nacionalista republicana i del Centre democràtic nacionalista, les quals oferiren treballar fermament per la difusió del ideals d'ACCIÓ CATALANA al Vendrell.

***

A Valls, l'acte es celebrà a l'Associació catalanista. Parlaren En *Tomàs Selva*, president i els senyors *Manuel Raventós, Martí Esteve i Massó i Llorens* explicant què cosa és ACCIÓ CATALANA i, darrerament, En *Jaume Bofill i Matas* el qual digué que en el seu acte generador, la Conferència nacional catalana, acordà que la forma més avinguda al govern de la nostra nació seria en les circumstàncies presents, la republicana, organitza, en canvi, actes com el de Ripoll, en homenatge al comte Jofre i participa a l'Aplec de Poblet, monument consagrat al repòs dels nostres reis. I és que en aqueixes altes figures de la nostra Història no hi veiem uns homes auríolats pels prestigis de la corona, sinó els símbols de la raça, i és pròpiament a ella a qui fem honor.

Clogueren l'acte unes paraules de regregraciament d'En *Tomàs Selva*.

L'entusiasme de Valls per l'obra iniciada per ACCIÓ CATALANA ha aconseguit per a aquesta patriòtica ciutat l'honor d'ésser de les capdavanteres en nombre i qualitat dels inscrits.

***

A Santa Coloma de Gramanet l'acte de propaganda d'ACCIÓ CATALANA tingué lloc al Centre nacionalista. Parlaren En *Jaume Mundi*, president, i els senyors *Elies Rogent i Martí Esteve*, qui recordà com el nom d'aquella vila s'uneix a un trist episodi de la nostra història nacional i, darrerament, el senyor *Massó i Llorens* el qual reclamà l'esforç dels patriotes de Santa Coloma perquè l'adveniment de la llibertat de la Pàtria sigui a no tardar.

***

A Rubí, a la Joventut nacionalista, amb motiu de l'acte inaugural dels cur-

sos d'Aritmètica i de Geografia de Catalunya per a adults, En *Ventura Gassol*, d'ACCIÓ CATALANA donà una bella conferència, aplaudidíssima. Clogué l'acte el senyor *Toulés* de les "Escoles Ribes", de Rubí.

FONTS I DOCUMENTS

Irlanda davant el Parlament

(Continuació)

Griffith fou el primer d'aixecar-se "He signat, diu, aquest tractat no pas com realitzant l'ideal, sinó en la plena convicció (i la compartesc encara) que és un tractat honorable per Irlanda, i que salva els seus interessos vitals." D'anar a un referendum, hi hauria costat seu 95 per cent del sufragis. Quant al jurament, res no té que pugui repugnar al millor dels irlandesos. Després de Mac Keon, el soldat, que acabava de sortir de Mountjoy, on era en instància d'execució, per prendre el seu seient a la Dail, Mak Keon declarà que els combatents desitjaven no pas l'ombra sinó la premsa", i que trobaven en el tractat allò mateix pel que eren vençuts.

"Estic contra aquest tractat, respongué de Valera, no per tal com só home de pau. Estic contra aquest tractat per tal com no posarà fi als segles de lluita entre totes dues nacions." Reconegué d'altra part generosament, per a acabar, que de fet els delegats irlandesos a Londres tenien davant d'ells "una tasca que un exèrcit potent o una flota potent no hauria pogut acomplir." El seu amic i ministre Stack l'apoià amb alguns mots intrèpids plens de l'esperit fenjà: volia "la independència plena i entera", refusava tot el que no fos aquesta independència. Res de més.

Aleshores Collins per la seva part digué: "El moment és massa seriós, per a solçar-se amb frases. Si preferim de riscar la realitat per sentiment pur, podríem molt bé trobar-nos al capdavant sense res més que el sentiment. Jo sé,—això sona molt bé en dir-ho,—que no consentirem mai a la partició del nostre país; jo sé, però, també que això no arranja per res la qüestió... A parer meu, el tractat ens

dona li llibertat—no pas aquell darrer graus de llibertat que tota nació espera—sinó la llibertat per atényer-la.”

Aquests discursos alternats resumeixen dies i dies de debats necessius. Griffith, que, en la conquesta de l'Autonomia fiscal, militar i jurídica, troba la realització de la doctrina que exposava, feia quinze anys; més en el seu llibre sobre la Hongria, és un sieyés provisionalment satisfet. Max Kean aporta al régim de l'Estat lliure l'adhesió de l'exèrcit, al menys dels seus caps.

Contra ells, de Valera figura i expressa aquest entusiasme místic que, durant cinc anys, ha promogut, sostingut el Sinn Fein. No més la independència reconeguda a Irlanda pot cloure el conflicte secular entre tots dos pobles: no ho és? rompem, doncs! Què passarà? no importa! Examen sobre els camins i mitjans per a continuar la lluita? cap. Salvem els principis! Hom pot sempre, sinó combatre, al menys morir. Aquestes són les segones intencions del President. No la posa pas a primer terme per adivinació instintiva, per sentiment que a les ànimes mitjanes i al més gran nombre res no té d'atraient. És però, el sentit intern de la seva conducta, així com aclareix la tallant harenga de Stack: tot o res!

A l'oposició, heu's ací Collins, l'opertunista, que manté els peus fermes en terra, pensant en les realitats, parlant el rude i desplaent llenguatge dels afers. Injust com un partidari, només vol veure en l'idealisme dels seus adversaris que frases. Protestes radicals i radicalment impotents, jassia contra la dolorosa successió de l'Ulster, no són pas una solució, sinó una vanitat, una doble vanitat: vana i vanitosa. Jo prenc el que avui se m'ofereix, perquè és alguna cosa, i jo no tinc pas la manera d'exigir més ni vull riscar al perdre-ho tot demà en repellar aquesta alguna cosa d'avui. Esper que un dia aquesta alguna cosa m'ajudarà a guanyar el reste. Allò que separava Collins dels republicans i l'empenyia al costat de Griffith, no és pas el principi sinó la tàctica.

Es podria cloure el debat: la substància n'és exhaurida; tots els discursos que seguiran reprenen, amb variants insensibles, els mateixos motius essencials. Mrs. O'Callaghan, vídua del batlle de Limerick, declara que ha estat sempre és i restarà per la separació d'Anglaterra: com Stach. Sean,

T. O'Ceallaigh, crida: “alguns aventatges materials que l'acceptació del tractat ens aporta, seria pagar-lo massa car” com de Valera. Només un oficial del Munster, Sean Maylan, presenta una proposició pràctica i positiva per a la continuació de les hostilitats:

Si els anglesos ens fan una guerra d'extermi, és possible que jo no en vegi la fi, però, *Cy God!* cap lleialista damunt el territori de la meua brigada tampoc no la veurà.

Idea neta. Maylan amb això pensa fer cantar els anglesos, espera paraitzar-los. No és però segur. Quan, a Irlanda, els anglesos hauran destruït la joventut irlandesa, i els irlandesos la minoria anglòfila, què hi haurà guanyat Irlanda? La idea de Maylan, és el consell impotent de la desesperança.

De l'altre costat, Miquel Hayes, diputat de l'Universitat nacional, votarà el tractat “per tal com els diputats no poden escollir”: amb poca diferència és el criteri de Collins. I Ricard Mulcahy, al qual el seu coratge, la seva abnegació, la seva modèstia reconeguts prometen moltes de coses, es val del mateix argument humiliant gairebé els seus fins a fer-los sofrir:

Poden fer res més? diu. No. No poden. Us planyeu d'haver de lliurar quatre ports, com si diguéssim quatre Giblartars; podríeu però expulsar-ne l'enemic? Els caps responsables en semblant matèria han estat incapaços d'empaïtar l'enemic millor que una policia de talla mitjana. La secessió dels combats ulsterians? No veig pas altra solució a la dificultat al moment.

“Havem estat derrotats”, diu en resum. Declaració de feblesa, declaració d'impotència que, sobretot, feta pel més alt oficial de l'exèrcit, ericava l'orgull irlandès—però per culpa de qui? Confessió que escoltaven amb joia els corresponsals anglesos, i era de doldre,—però per culpa de qui? Havia d'ésser bastant dur a Mulcahy de rebre els elogis del *Dayly Mail*; però puix que les al·lusions cobertes de Collins no havien bastat per a retornar la gent a la raó, li calia, per pena que li fes (i que s'infligia sense dubte a ell mateix), posar els punts sobre les i. És segurament, el que volia dir en afegir tristement:

Havem estat derrotats. Però l'hora de la derrota no és una hora per a barallar-se tot examinant com s'hauria pogut evitar. Em fa por que els debats de la Dail no hauran estat molt profitosos.

INFORMACIÓ ESTRANGERA

A ITALIA

A propòsit de les imitacions del feixisme italià a l'estranger, la direcció del Partit nacional feixista comunica al *Popolo d'Italia* (23 set.)

Un diari hongarès, el *Pester Lloidy*, publica una informació segons la qual el diputat major Friedrich, fervent agitador antisemita, està organitzant a la seva pàtria un moviment feixista anàleg a l'italià, amb l'única precisa diferència que el feixisme hongarès és anti-semita i l'italià és dirigit per semites. No valdria la pena de desmentir una falsetat tan colossal, vist que cap dels components de la direcció del Partit i quasi cap d'entre els diputats italians esmentats pel dit diari un no és ni tan sols feixista. Això i el fet que una qüestió jueva no existeix a Itàlia i esperem que no hi serà mai al menys fins a què el sionisme no posi els hebreus en el dilema d'escollir entre la pàtria italiana i una altra pàtria protegida per una gran potència estrangera la política de la qual no sempre coincideix amb la d'Itàlia. La direcció del P. N. F. aprofita l'avinentesa per a recordar que si el feixisme pot tenir avui un valor internacional com el que tingué el garibaldisme al seu temps, això no treu que el primer sigui un fenomen exquisidament italià que s'embrancha a les més característiques tradicions de la nostra niçaga i que només a Itàlia pot doncs, tenir lloc. El feixisme italià, tot assistint amb plaer al naixement en altres països, i per això mateix amb característiques nacionals diverses, als moviments semblants adreçats a la reafirmació de la vida social contra la dissolució bolxevista, no té la més mínima intenció de fabricar una ennèsima internacional”.